

הארת השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת כי תשא

תשפ"ג

גיליון 153

א לעבטיגער שפּת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

סנגורית הצדיקים!

פניני פרשה

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם" (ל. י"ב).

באם רוצים להגביה את בני ישראל הוא: 'בפקדיהם': 'למניהון' כתרגומו. **כוח הרבים**. וכדבריהם (ע"ז ד.): **ציבור נפיש זכותיה**.

וכן אפ"ל: **"כי תשא את ראש בני ישראל"** שהוא: **הצדיק** - זה תלוי: **ב'לפקדיהם'** - **בבני ישראל**, וכמובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (קס"ו): **כשהעולם אצל הצדיק אז יש לו ממשלה**, כמובא ב'אלישע': שפעם נכתב עליו **איש האלוקים**, ופעם **אלישע סתם**, ואמרו **רבותינו** (זהר בשלח מ"ד): **"כשהיו בני הנביאים אצלו היה נקרא איש האלוקים, וכשהיה לבדו נקרא אלישע סתם"**.

"זה יתנו" (ל. יג)

ענינו של **"זה"** הוא **ראיה טובה**, וכדברי רש"י: **'הראה לו כמין מטבע של אש... ואמר לו כזה יתנו'**. באם הפצים לקיים את הייתנו - **לתת ולתרום**, זה צריך להיות בעין טובה, וכמובא. ורבותינו (שע"ה נח): **'הלא פרוס לרעב לחמך'** מה זה **פרס**? שצריך לפרס פרוסות לחם לפניו כדי שלא יתבייש, ו**פרוס לפניו בעין טובה**.

"מחצית השקל בשקל הקודש" (ל. י"ג).

אף גם שנותנים **צדקה** - יש להישאר בגדר: **מחצית, ולא להתגאות**. וכעין מה **שמסכתות הש"ס** מתחילות מדף: **ב'.** ואפשר להוסיף: **מחצית השקל - ר"ת "מה"** להחזיק את עצמו **במידת "מה"** מידת הענווה גם לאחר הניתנה.

"בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו או בגשתם אל המזבח" (ל. כ)

אפ"ל שמרומז בכאן ענין: **"נטילת ידיים"** בעבודת האדם: **"בבואם אל אהל מועד"** - טרם העבודה - **"תפילה"**. ובהמשך: **"ולא ימותו"** - נט"י **בקומו מהשינה** - שהשינה הוא אחד מששים במיתה. **'בגשתם אל המזבח'** - **"מזבח"** דומה ל**"שולחן"** - נט"י טרם **אכילתו**.

"שמון משחת קודש" (ל. כ"ה).

שמון רומז ל**"חכמת התורה"**, כמובא. ועל ידה: **נמשחים** במידת ה**"קדושה"** - **"משחת קודש"**. ע"ז: (קידושין ל.): **"בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין"**. וכמובא רבות ע"כ.

"ויאמר ה' אל משה קח לך סמים" (ל. לד)

אפשר לדייק במשך בציווי על עשית ה**"קטורת"** כתוב בלשון **ויאמר'** מה שאינו בשאר ציווי העשייה בפרשייתנו שכתוב בלשון **וידבר'** - **ד'אמירה'** הא לשון **רצה** היא, וכמובא עה"פ **"כה תאמר לבית יעקב"**, דזהו חשיבותו המיוחדת של **הקטורת** - **לבטל דינים ולעורר רחמים**.

"לך רד" (ל"ב. ו)

רד' - לשון: **רד'**, - **דירה בתחתונים**, להמשיך האלוקות שמשמה השיג בשמים - **לעולמנו אנו**.

ורבבות פגמים שפגם אותו האדם, אף על פי כן מעט הטוב שמוצא על ידי החסד דוחה הכל, ועל ידי זה: נושא עון ופשע, כי על ידי זה נכנס באמת לכף זכות' (שם בליק"ה).

הרי עיקר סוד התשובה הוא; שגם הרחוקים יזכו להתקרב ולשוב, וזהו גדולתו של הבורא ית': 'עיקר גדולתו של הקב"ה שגם הרחוקים ממנו ית' מאוד מאוד, גם הם יתקרבו לעבודתו, וזוה נתייקר ונתעלה שמו יתברך למעלה ולמטה' (ליקר"מ ז):

אבל בכוח מי זה נעשה? מיהו היכול לקרבו? אומר רבינו: זהו, עבודתם של צדיקי הדור, הצדיקים שעושים מ'ה' 'ושדה' - 'בית', ומגלים מלכותו בעולם. הצדיקים שזונים את ה"משכן" משלל הנקודות טובות.

משל הפרה והחלב

ומה נמלצו בעבודת הסגוריה של משה רבינו עם בני ישראל לאחר שהשפיע להם כל הטובות והם נכשלו בחטא העגל - בדברי משלו של רבינו (שיח שרפי קודש ז לח): היה זה פעם חלבן החולב את פרתו להפיק ממנה חלב. אך לא פעם קורה הדבר, שלאחר טרחה ויגיעה רבה עד שממלאים כד החלב לרווחה, או אז בועטת הפרה בכד המלא, וכל העבודה יורדת לטמיון. והפרה, הפרה אינה חשה ואינה יודעת כמה קלקלה.

כמו כן יש, שהצדיק מתייגע ומשתדל לדלות הטוב שבכל אחד ממקורביו, עמל ויגע הוא להעלותו עוד ועוד מדרגה לדרגה, ויש חלילה שאף אחר כל זאת בועטים בכל הטוב ברגע אחד והכל הולך לאיבוד, וצריך הצדיק לחזור שוב על פעולתו ולהתחיל הכל מהתחלה.

ובספר זאת, שח רבינו על 'בעלי הבחירה' שקשה לתקנם מאחר שהבחירה חופשית ביד האדם אם יעשה אם לא. בהוסיפו: שהוא מתנחם באלו שכבר אינם בין החיים: "בהם אני כבר בטוח ויודע מקומם האמיתי".

אכן כוחו של צדיק המתחיל עבודתו עם בני ישראל שוב ושוב, אינו מרפה ואינו מתייאש.

סגוריה משה רבינו, של 'צדיקי האמת', מתבטאת איפה - בחיפוש הטוב בעם ישראל ולמצאם - ובכך לרצות פני אדון קל ולהכניסם בשערי תשובה. בכך שאינם מתייאשים מעם ישראל.

נידבק בהם, נצמד באורחותיהם, ניקח מהם צידה לדרכנו, נזכה, ונזכה לעצמנו, לקרובים ולרחוקים, לפתוח צוהר התשובה ולהתקרבות לאבינו שבשמים.

שירת הפרשה

"למה ה' יתרה אפך בעמך?"
"שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך".

בלשונות אלו עורר משה רבינו סנגוריה וכדברי הכתוב **"ואיש חכם יכפרנה"**.
גם **במצב של ליל העתיר** 'להגיד בבקר חסדך' **"זכר לאברהם לציחק ולישאף על עבדך"**.

יודעים הם הצדיקים סוד פנימיות התשובה למצא את הטוב - גם כשפנסתך שראל נבוכה.

בפרשייתנו; אנו קוראים על בני עם ישראל שנכשלו בחטא החמור ביתר - חטא העגל. עוון ופשע שעד מינו משלמים על - כך, וכדברי חז"ל עה"פ: **"וביום פקדי פקדת"** - 'ואין פורעניות באה על ישראל שאין בה קצת מפירעון עוון העגל'.

ואז; התבטא רחמנותו של הרועה הנאמן והמסור: משה רעא מהימנא, שפחלה פני אדון קל, ברחמים, בריצוים ובפיוסים. מוסר הוא את נפשו ושמו, עבור כפרת עוון עם ישראל.

רבים הם הפסוקים של משה רבינו בהתחננו על בני עם ישראל: 'ויחל משה': 'למה ה' יחרה אפך בעמך': 'שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך': 'זכר לאברהם וליצחק ולישראל עבדך': 'ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת'. ועוד פסוקי דרומי רבים הכתובים בפרשייתנו.

ואיש חכם יכפרנה

מכלל כל תפילותיו ובקשותיו ניכרת סגוריה הגדולה של משה רבינו על עם ישראל, לימוד זכותו עליהם בכל מצב - גם כאשר נכשלו ומעודו.

כך הם דברי המדרש: **"כשעשו ישראל אותו מעשה, עלתה חמתו של הקב"ה ושלח מלאכי חבלה לחבל ישראל. הוי: חמת מלך מלאכי מות"** (משלי ט"ז). 'ואיש חכם יכפרנה' זה משה, שנקרא חכם, שנאמר: 'עיר גיבורים עלה חכם' (משלי כ"א). שעמד ולימד סגוריה על ישראל וריצה אותם לאביהם שבשמים".

משה רבינו היה יכול למצוא הנקודות הטובות

על סגוריה משה רבינו וגודל פעלו בכוחו זה, כותב מוהר"ת (ליק"ה השכמת הבוקר א ג): **'תיכף אחר מעשה העגל נצטוו על מלאכת המשכן, על ידי שנתרצה השם ויתברך לישראל - על ידי משה שמסר נפשו עליהם והתפלל בעדם. כי משה היה יכול זאת, למצוא נקודה טובה אפילו בהפחות שבפחותים כמובאר בדברי רבינו ז"ל כמה פעמים (רפ"ב ח"א. פ"ב ח"ב), ועל ידי זה היה יכול להתפלל עליהם תמיד - אפילו כשפגמו בכל התורה כולה במעשה העגל, אף על פי כן מצא בהם נקודות טובות. ועל כן אמר משה (שמות ל"ב) 'למה ה' יחרה אפך בעמך. כי הוא מצא הטוב שבהם ואזי נדחה הרע לגמרי... כי הרע אינו נחשב כלל כנגד מעט הטוב שיש בהם עדיין. והשם יתברך נתרצה לו, וינחם על הרעה'**.

אכן כן; זהו כוח של הצדיקים, זה דבר פועלם, ללמד סגוריה על עם ישראל, לגלות את הטוב שבהם, לנשב מהם האפרוריות המעלימים את הטוב, ובכך לקרבו מחדש לאביהם שבשמים.

סלחתי כדברך

כשמשא רבינו, העתיר וסגור על הטוב של עם ישראל, חילה פניו על אף שנכשלו ומעודו בחטא חמור זה של העגל, העתיר וביקש על הטוב שבהם, ולבסוף נתרצה הקב"ה, באמרו לו: **'סלחתי כדברך'**.

ולא אז אף זו; אלא גם לימוד לדורות אותן: **"ג מידות של רחמים, שבסודם מתגלה חסדו ורחמנותו, ע"י ראייתו הטוב שבעמו: 'זהו בחינת נוצר חסד לאלפים: שבחינת החסד, דהיינו מה שהוא יתברך מטה כלפי חסד ודן לכף זכות ומוצא נקודה טובה, זה החסד: נוצר וממתיק לאלפים, היינו אף על פי שיש כנגד זה אלפים**

הַמִּשְׁךְ פְּנִינֵי פְּרִיָּשָׁה

כן אפ"ל: לך רדי ס"ת: כ"ד כנגד: עשרים וארבעה ספרים הכלולים בתורה. וכמובא בתיקוני זוהר' (הקדמה דף י"ט): שכ"ד הספרים: שאיב מן ימא דאורייתא.

ובדברי בעל הטורים על הפסוק: **ויתן אל משה ככלתו** (שמו ל"א). כתיב חסר, מה כלה מקושטת בכ"ד קשטים; המנויין בישיעה, אף ת"ח צריך להיות מקושט בכ"ד ספרים: וזה: **לך רדי** שנאמר במשה - שהוא הת"ח: מרומז ענין: ה"כ"ד ספרים.

כן אפ"ל, רמז: על כ"ד אלף תלמידים שהיו לו לרבי עקיבא, ושהיה ראוי שיתקבל תורה על ידו, וזה נרמז כאן, כשבני ישראל קיבלו את הלוחות, ענינו של: **רבי עקיבא**. (ועיין במדרישי אותיות דר"ע).

"לך רדי" (ל"ב ז).

בדברי רש"י, (ברכות לב): **רד מגדולתך**, לכאורה יש לדייק היכן זה מרומז? ואפ"ל: ע"ד הכתוב אצל אברהם עה"פ: **ואגדלה שמך**, בדברי רש"י: **ש'הדרך ממעטת את השם**. וזהו: **לך רד** - מגדולתך, לשון הליכה הנרמז ב"לך לך" אצל אברהם.

"סרו מהר מן הדרך" (ל"ב ח).

ע"י: **מהר** - סרו מן הדרך, ע"י הפזיזות והמהירות מתגבר היצר על האדם, שהוא: **רוח סערה גדולה בשעתו** (ליקו"מ ח, ויבירח האיננים שם): שהרוח סערה של עשו - מתגבר בהלה גדולה ובמהירות גדול, והצרות הבאים ממנו קרובות ותכופות זו לזו, כמו שארז"ל.

וכן מובא במעשה ראובן שהיה ראוי לזכות לבכורה, כהונה ומלכות, אך: **פחז כמס אל תותר** - שעקב פזיזותו נלקחו ממנו הפזיזות והמהירות, נובע מהיפך **ישוב הדעת**, שבכוחו להתגבר על היצר (ליקו"מ י"ב).

וכבר אמרו חז"ל (ברכות כ): **"מתון מתון ארבע מאות זוזי שויה"** וכן: **הבא לקנות אפרסמון אומרים לו המתן**.

ולמעשה, ונוכל ללמוד שבהתגברות היצר יש לדחותו, וזו עצה להתגבר עליו, בבחינת: **חכי עד יעבור זעם**. היפך ממהר' שבכך נכשלו **ויסרו מן הדרך**. ובליקוטי תפילות' (ס', ועוד): ישנוכה תמיד: **לדחות** ולגרש ולבטל יצרנו הרע מקרבנו.

"וידבר ה' אל משה בנים בפנים... ומשרתו יהושע בן-נון נער לא ימיש מתוך האהל" (ל"ג א)

אפשר לדייק, דדיקא בפסוק זה המובא גדלותו של משה רבינו, כתוב על יהושע בן-נון, **"נער לא ימיש מתוך האהל"**, ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (קל"ה) ד"טבע הקטנות שיתבטל לגבי הגדלות. ועל כן כשמקורב להצדיק נתבטל הגדלות, כי על ידי אגודל של הצדיק נתבטל לגמרי. והוא בחינת (איוב כ"ט): **"ראוני נערים ונחבאו"**, הינו על ידי שרואים פני הצדיק נחבאים הקטנים, כי הקטנות נתבטל לפני גדלות, וזהו בכאן, דראה משה את ה' פנים בפנים, ניכר התבטלותו של יהושע. וזהו גם דיוקו **"נער"**, ע"ד הפסוק המובא שם: **"ראוני נערים ונחבאו"**.

"ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה... ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחות העדת ביד משה ברדתו מן ההר" (ל"ד כ"ח כ"ט). אפ"ל ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (ו'): שאם נמצאים במדריגה גבוהה יש לדעת שעדיין רחוקים, והוא ע"ד הפסוק: **אם אסק שמים שם אתה**, וזהו בכאן, שמשה רבינו היה בדרגה עליונה כתוב: **שמים**. ובפסוק הבא: **ויהי ברדת משה מהר סיני** - ענין של ירידה, כתוב: **"ושני לחות ביד משה"**, עניין התחזקות ברדתו מההר, יחד עם הלוחות.

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"קול ענות חלושה" (שמות א כא)

האם אתה צריך עזרה?!

היה זה בימי חרפו של החסיד הנודע רבי ישראל בער אודסער, שהה בעיר חיפה בדרכו לירושלים. והנה פתאום הוא מבחין באדם המתהלך על גג בנין גבוה, ופניו חיוורות כסיד.

רבי ישראל בער, שהיה ידוע באהבתו ובדאגתו לזולת - לא הרחיק עממיו ועלה על גג הבנין, לברר פשר הדבר, ופנה אל איש זה בשאלה: **"האם אתה צריך עזרה?!"**

"אתה לא יכול לעזור לי - ענה האישי", חסר דעת אנוכי, האם תוכל להחזיר לי את דעתי ושפיותי?!"

"אני לא!" ! עונה לו לעומתו רבי ישראל בער. **"אבל אני מכיר מישהו שכן..."** (בכוונתו על רבינו). וכך בנועם שיחו, הוריד רבי ישראל בער - את איש זה מגג הבניין, והלה החל בסיפורו: שהוא עובד בחנות של אוכל, ובזמן האחרון נדמה לו שחלה במחלת האלצהיימר (מחלת השכחה). ובעבודתו - מוזמנים הקונים דברים והוא שוכח מה הזמינו. ועד שלאט לאט התחיל לשכוח גם כל מיני פריטים, וכך הוא הפסיד המון כסף.

אי לכך התייאש מחייו, ומסתובב על גג הבניין כבר כמה ימים ללא שהכניס דבר מאכל לתוך פיו. רבי ישראל בער, וויתר על נסיעתו לירושלים, ולקח עמו אדם מסכן זה לביתו בטבריה.

ועל אף המניעות הרבות שהיו לו על כך מבני ביתו עקב עניותו הרבה - הכניסו לביתו, דאג לו כאב רחימאי, אכל וישן אצלו כמשך שנה שלמה, תוך כדי שחזור לשפיותו ולשמחתו.

ולימים, האישי הלו היה ממיסדי חברת "עלית" המפורסמת.

וכששאלו את רבי ישראל בער: **"מה עשית שיחזור להיות בריא ושלם ואף שיגדל להיות עשיר?!"** השיב בתמימותו: רקדתי אתו כל יום שעה ארוכה, ואמרתי עמו יחד הרבה "ליקוטי תפילות"...

"לחשב מחשבות" (שמות לא ד)

רבינו מכוון למחשבותיו

היה זה רבי צבי, גיסו של רבינו (היה בעלה של מרת פערל אחות רבינו), שהיה גר בעיר טשעהרין, ולצורך פרנסתו היה עוסק במשא ומתן.

והיה זה פעם אחת, היה לו וויכוח עם אחד מאנשי רבינו אודות גדלותו של רבינו, שיודע מחשבותיו של אלו העומדים לפניו, ותלמיד זה הוכיח לרבי צבי - שרבינו יודע גם זאת.

באותו תקופת זמן היה לרבי צבי דחקות גדולה בפרנסתו, והיצר לו מאוד על כך, אי לכך החליט להיכנס לרבינו, להיפקד בדבר ישועה - בברכתו ותפילותיו של רבינו.

רצון יראוי יעשה, ורבינו אמתא ובא לעיר טשעהרין, מקום מגוריו של רבי צבי, ואנשי העיר נכנסו בקודש לקבל את פניו הקדושים, וביניהם היה גם גיסו רבי צבי.

כדרכו בקודש של רבינו - דיבר עמם דברים ערבים ונעימים בשיחותיו הנפלאות - למשוך את לבם לעבודתו יתברך שמו, כשלבבות השומעים מקבלים התעוררות גדולה מאוד מכך.

איש צבי דיךן - המתין בצפייה ובארורך רוח לסיום שיחתו של רבינו, והקהל התפזר להם - איש ריש לדרכו, וכך כשנשאר לבדו עם רבינו, רצה לסגור את הדלת מבפנים וללחוש לרבינו - את מבוקשתו - על ברכה ותפילה לפרנסה ברווח ובנקל.

אולם רבי צבי שהיה רגיל ביישוב דעתו - ליישב דעתו תמיד על רעיונותיו תנועותיו ודיבוריו. החל ברגעים אלו - שהכין את פעמי רגליו ללכת אל הדלת גם ליישב דעתו, ומשכך; התבייש בעיני עצמו, בחשבו: איזה פנים יהיה לי בפני רבינו להזכירני על פרנסה, אחרי שזה סמוך דיבר עמנו שיחה נפלאה מגדל השטות והשיגעון של הבלי ועסקי העולם הזה! ודימה בדעתו, שבוודאי יוכיח אותו רבינו על כך ויאמר לו: הייתכן לאטום אזנו כל כך ולבבו מיראת השם, עד שגם אחר שיחה כזו אין לך מה ללחוש ולהזכיר רק על עסקי פרנסה? - **"ויהי שפעם איך זיך נישט געטן דעם רעפיין אויף פרנסה, דער רבי וועט דאך מיר זאגן: נאך אזעלעך דבורים וואס מיר האבן אפטרעט גערעדט פעלט דיר נישט מער נאר פרנסה? ויא שפעם איך זיך נישט?!"** ומחמת מחשבות אלו נשאר עומד על מקומו ולא הלך אל הדלת לסגרה.

אך בד לבד - החל לחשב שנית ברעיונותיו, אולי רבינו יודע גם את מחשבותיי, כאשר הוכיח לי תלמידו, אם כן הוא יודע בבירור שאחר כל שיחתו, נאטם לבבי עדיין - עד שאין לי מה להזכירו רק בעיניו פרנסה, ומה שנאלמתי דום על מקומי, הוא מכיוון שאני מתבייש מאתו לבל יוכיח אותי, ואני עושה עצמי כירא וחרד ונוב דעתו, חס ושלוס. אם כן, הדבר מגונה ביותר! ומיד כחשבו דברים אלו, נענה לו רבינו בלשון זה: **"דיך האב איך שוין פאר זארגט. דיין ברודער משה וועט זיין א ציקטיגער ארימאן. דיין חיים, אויף אים איז א רחמנות, ער וועט גיט האבען קיין מעל אויף שפּת" - "עבורך כבר סדרתי, אחיך משה יהיה עני מרוד, חיים שלך עליו רחמנות, לא יהיה לו אפילו קמח לשבת".** וכן נתקיים בשלשתם כל ימי חייהם מכוון ממש כדברי רבנו.

ורבי אברהם ב"ר נחמן בסימו של סיפור זה בספר "יכוכבי אור", כתוב: ושמעתי זאת מפי בנו רבי יעקב, ששמע זאת כמה פעמים מפי אביו בעצמו.

מן הספר **ההוא**: ישישי התנדים | מה לומדים מאגוז?!

ילדים יקרים! אחד מהדברים המרכזיים שעלינו לדעת, הוא להפיר בפנימיות הטוב שלנו, אף שלפעמים נראה לנו שאנחנו לא כל כך טובים - אבל צריכים לדעת שבפנימיות לבנו אנחנו כן טובים. יש לנו מאוד הרבה טוב. הרבה תכן פנימי, שתמיד נשאר נקי, זך וצח.

הבה ונתבונן על ה'אגוז', שיש לו קלפה מאוד קשה, וזה לא קל לפצח אותו. אך מצד שני דווקא בגלל קלפתו הקשה, הוא שומר על פנימיות הפרי. אפילו שהאגוז מתגלגל לפעמים בתוך רפש וטיט, שזה מאוד ומלכלך, אבל אין ברוחם למאס את תכנו הפנימי, מפנין שהקלפה מגנה עליו, ולבסוף שוטפים אותו ואפשר לאכלו. כי הפרי של האגוז נשאר שלם ונקי ומחצץ.

כך אומרים חכמינו, שפעם ישראל משולים לאגוז, כמו שכתוב **"אל גנת אגוז ירדתי"**, ורש"י פותב על כך: **"למה נמשלו ישראל לאגוז, מה אגוז אף על פי שאיתה משליכו בתוך הרפש והטיט, אין מה שבתוכו נמאס אף ישראל כן..."**

ורבי נתן מברסלב, מאוד מחזק אותו על פי דבריהם אלו, שתמיד נזכר שהפנימיות שלנו זה טוב, אף שחלילה אנו רואים שמבחוץ אנו לא כל כך טוב, אף אחד לא יכול לקחת מאתנו את הפנימיות.

זוית ראיה <<

**נמשיך
עלינו
- אפילו במעט,
השמחה והחיות
של חג הפורים
לכל
השנה!
לא עבר חג,
הכנסנו חג!**